

# ויקהל דוד

## סוכות - הושענא רבה תשפ"ז לפ"ק

נעימות ומתיקות התורה, אבל לפשוטי עם להם הוא הפירוש מלשון ערבות וכנ"ל, וכן כאן ביום הזה שהוא סיומא דחג הסוכות ופתקין נפקין, ואולי לא עלה בידנו התשובה והתפללות והנענועים כראוי, וע"ז ביום האחרון הקב"ה נעשה ערב בעדנו שמוכנים אנחנו לשמור פיקודין בכל לב ונפש מעתה ועד עולם, וזה נקרא יום ערבה. **ישמח ישראל אות ל"א**

### הושענא רבה

**הרה"ק** רבי מרדכי דוב מהארנסטייפל זי"ע אמר: הושענא רבה יש לו שלשה פירושים, [א] א גרויסער הילף, - ישועה גדולה. [ב] דער גרויסע זאל העלפן - שהש"ת יושיענו. [ג] מיר זאלן העלפן דעם גרויסען - שאנחנו מוסיפים כח להקב"ה בתורה ומצות שלנו. **מאורי אור** 'אותי' יום יום ידרושון, זו תקיעה וערבה, ופירש ב'קרבת העדה': 'שני ימים בשנה הכל דורשין את ה' מגדולים ועד קטנים, והם יום טוב של ראש השנה ויו"ט שביעי של ערבה, שהכל שומעים תקיעת שופר, והכל נוטלין הערבה, הלכך תקנו במוסף שיהיו גם הקטנים בבית הכנסת, מה שאין כן בשחרית עדיין ישינים הקטנים.

### ירושלמי ראש השנה פ"ד ה"ח

**יום** שביעי הוא 'הושענא רבה' ולמה נקרא שמו הושענא רבה, אמר הקב"ה לאברהם: אני יחיד ואתה יחיד אתן לבניך יום המיוחד לכפר בו עוונותם, וזהו הושענא רבה.

**פירוש:** שמי אה"ה גימטריא כ"א, ואתה בכ"א - עשרה דורות מאדם ועד נח ו' דורות מנח ועד אברהם, והושענא רבה כ"א ימים לחודש תשרי, אמר לו הקב"ה לאברהם: אם אין כפרה לבניך בר"ה יהיה ביום כיפור, ואם לאו יהיה בהושענא רבה.

**ספר המנהגים** לרבי אייזיק טירנא, מטה משה ס' תתקנ"ז בשם המדרש **יום** השביעי של ערבה זה יום כ"א לתשרי כמספר שם יה"ו שבו נחתם העולם לשש קצוות, והוא יום כ"ו לבריאת העולם שנברא בכ"ה אלו, ונקרא היום הזה 'יום החותם הגדול', כנגד השם הגדול שבו נברא העולם [שגם הוא בגימטריא כ"ו], ולכן נקרא הושענא רבה, וידוע כי היום הזה הוא תכלית החג.

### כד הקמח

**אור** הושענא רבה ישתדל מאד ללמוד כל הלילה התיקון הנהוג, והכל הולך אחר החתום והוא גמר דין האדם, ובשמיני עצרת מסירת הפתקין, אי לזאת ליל הושענא רבה והיום לו בכח יגבר איש לעבוד את בוראו ולשוב בתשובה כדת מה לעשות, וה' לא ימנע טוב להולכים בתמים.

### עבודת הקודש כף אחת ז'

**לכן** נקרא הושענא רבה, כי מתעורר רחמים גדולים. **תפארת שלמה**

**הרה"ק** מצאנו זי"ע אמר בביאור בדברי הרה"ק מפרעמישלאן הנ"ל, כי מראש חודש אלול עד מוצאי יום כיפור הוא ארבעים יום, שיש בתוכה תתק"ס שעות, שהיא ב' פעמים ת"פ, ואם מתקנים שעות הללו בעבודת הש"ת כראוי וכנכון, אז ימחול הקב"ה את עונותינו, וזהו בת"ף דהיינו ב' פעמים ת"פ שעות של תורה ומצות ומעש"ט, 'ומחול' אז ימחול לנו.

### אלף המגן מועדים עמ' פ"ו

**תמים** תהיה עם ה' אלקיך [דברים י"ח י"ג], ירמוז על הימים שמן ראש השנה עד הושענא רבה באשמורת ב' שעות קודם היום, שאז היא עת רצון לגמור החתימה לטובה, ויש בהן ת"צ שעות מנין תמי"ם [דהיינו עשרים יום, שהיא כ' פעמים כ"ד שעות, ועוד י' שעות הראשונות של ליל הושע"ר], תהיה בכל השעות הללו עם ה' אלקיך, להדבק בעבודתו וללכת בדרכיו ועי"ז יהיה לנו גמר חתימה טובה. **אגרא דכלה שופטים ד"ה תמים**

### חג שמח - דוד דוב מייזליש

### חול המועד סוכות

**למאן** דס"ל דמלאכת חול המועד אסורה מדאורייתא רק שנמסר הדבר לחכמים אשר הם יפרשו איזה מלאכה אסורה ואיזה מותרת, ומהראוי להתבונן בזה איזה טעם.

**נ"ל** שמוכן הדבר על פי מה שאמר הרב הק' המפורסם בישראל כק"ש מוה' פינחס מקארעץ זצלה"ה, באשר ידוע שלכל הענינים והנבראים ומיני המדריגות מחולקים במעלה אשר הם בעולם יש אמצעי ביניהם, כמו בין דומם לצומח [אלמוג] הוא דומם וצומח, בין צומח לחי [כסף חין], בין חי למדבר [אדני השדה], וכן בין תורה שבכתב לתורה שבעל פה קרי וכתב [כל הענינים האלה הוא הכל להתוודע ולהגלות אל אחד בראן יוצר אחד יצרן], כן הוא בקדושת הזמן בין קדש לחול הוא חולו של מועד עכ"ד בקצת תוספת ביאור, ומעתה תבין כיון שחולו של מועד ממוצע בין קדש לחול, על כן נרמז עיקר איסור המלאכה בתורה ונמסר הדבר לבני אדם, הבן הדבר.

**בני יששכר מאמרי חדש ניסן מאמר י"א אות א'**

### יום ערבה

**האי** יומא של הושענא רבה תלוי בשפתים. ועומק כונת הזהו"ק הוא, דלכן כח היום הזה הוא בתפילה, לפי שהיום הזה נקרא בראשונים 'יום ערבה', וערבה דומה לפה כמו שאמרו במדרש [ויק"ר ל'] ולכן עבודתה בפה.

**יום** שביעי של חג נקרא 'יום ערבה', ונקרא: 'יום הושענא רבה', מפני שמאריכין בו בענין הושענא... ולהיות היום נורא מאד ובו נחתמין כל הספרים כולם, והפסקי דינים ניתנים ביד כל תובע ומשטין, ולכן צריך להרבות בו צדקה תפלה ותחנונים לעורר הרחמים העליונים, שירחמו עלינו ויחתמו אותנו בספר חיים ובספר צדיקים לגאולה וישועה.

### סדר היום

**פעם** אחת בהושענא רבה קודם שהתחיל ההושענות, פתח ואמר הרה"ק מראפשיץ זי"ע [בראשית כ"ג י"א], 'ויברך את הגמלים', כביכול מסדר ומברך הגמלים, היינו שזוכר המצוות ומעשים טובים שנקראים גמלים, שגומלים חסד עמו כביכול, 'לעת ערב', היינו שזוכר לישראל המצוות ומעשים טובים שעושים לעת ערב, רצה לומר 'ביום ערבה' היינו ביום הושענא רבה, 'לעת צאת השואבת', רצה לומר, לעת שיוצאים משמחת בית השואבה, היינו ביום הושענא רבה שהיא זמן סילוק וגמר שמחת בית השואבה.

### עשר צחצחות

**כ"ק** אאמו"ר זצלה"ה דיבר בקדשו על מה שחז"ל כנוהו ליום שביעי של סוכות 'יום ערבה' וצריך טעם מדוע לא נקרא כל החג ע"ש הלולב ומיניו, רק זה היום נקרא על שם המין שנתקן בו ממנהג נביאים.

**אולי** הענין בזה על פי דברי רש"י ז"ל [תהלים קי"ט, כ"ב] על פסוק ערוב עבדך לטוב עיי"ש שהוא מלשון ערבות גריינטי בלע"ז, כידוע שזה הוא שטר ערבות שנותן אחד לחבירו, והוא, שתפלת דוד ה' שהש"ת יערב בעדו לטוב, ועי"ז 'אל יעשקוני זדים', וענין הערבות ידוע שיפרע בזמן העתיד, אף גם אם עתה אין לו לשלם ישלם אח"כ בזמן הבא, וכן הוא הפירוש של ברכת התורה 'והערב נא כו', דהנה אם אדם חוטא לומד תורה הוא ח"ו בבחי' זריעה לקוצים, כי קודם התורה צריך להיות התשובה, נירו לכם ניר ואל תזרעו אל קוצים, והנה אף גם אם התשובה ותיקון המעשים עוד לא עלה בידנו כהוגן, ע"ז מתפללים 'והערב נא', היינו ה' אתה ערב כי בזמן הבא נתקן מעשינו בתשובה ומעש"ט, ומעתה נוכל ללמוד את התורה"ק ונרגיש עריבות נעימות מתיקות, ולהשרידי העם העושים באמת תשובה שלימה להם הוא הפירוש כפשוטו, שיהי ערב ומתוק וישריגשו

# פאר השלחן

## גליון שני"ז

[הריעב"ן בדיני ליל א' של סוכות אות ט"ו] בערב יו"ט ראשון שעדיין העולם נתונים בדין על גשמי שנה הבאה אין מרבין בסעודה כ"כ, משא"כ ביו"ט אחרון כבר יצאנו בדימוס, וזהו תן חלק לז' שבעת ימי החג, תן להם רק חלק בשמחה ולא שמחה גמורה, וגם לשמונה, כלומר, אמנם ליום השמיני תתן עודף, ג"ם לשון עודף ויתרון, והטעם שלא ירבו בשמחה כ"כ בימים ראשונים, כי לא תדע מה יהיה רעה על הארץ דהעולם נתונים בדין. **דרשות חתם סופר סוכות דף מ"ב טו"ד, ודף מ"ח טו"ג במדרש** תן חלק לשבעה אלו ז' ימי סוכות וגם לשמונה זה שמיני עצרת, ונ"ל על פי מה שאחז"ל והיית אך שמח לרבות ליל יו"ט אחרון לשמחה, ומקשים אך מיעוטא היא.

**ונראה** כי ידוע מה שאדם רגיל בו אין לפניו שמחה למשל העני שרגיל בלחם צר ישמח בשבתו על סיר בשר, אבל אם כבר מילא כריסו כמה ימים בבשר לא ישמח עוד, ומעתה אחרי שכבר אוכלים למעדנים ז' ימי סוכות מה זו שמחה בשמיני עצרת הסמוך לו שכבר רבת שבעה לו נפשו, אמנם החכם עיניו בראשו למעט קצת ולשייר לו איזה מאכל טוב ומתוק או יין טוב למנוע ממנו בימי סוכות כדי לשמחו בשמ"ע בשמחה חדשה.

**וז"ש** 'והיית אך שמח' שלא ישמח בכל השמחה שאפשר לו בחג הסוכות כי אם ימנע, והטעם בזה כדי 'לרבות יו"ט אחרון לשמחה', וז"ש 'תן חלק' רק חלק 'לז' ימי הסוכות' ולא הכל כדי 'וגם לשמונה' שיהא בידך לשמוח גם בשמחת מצוה של 'שמיני עצרת'.

## סעודת חול המועד

**חייב** אדם לכבד חולו של מועד במאכל ובמשחה, דכתיב [ויקרא כ"ג ל"ז] אלה מועדי ה' אשר תקראו אותם מקראי קודש וגו', וחולו של מועד בכלל מקראי קודש הם.

**ושנו** חכמים במשנה [אבות פ"ג מט"ו] רבי אלעזר המודעי אומר המחלל את הקדשים והמבזה את המועדות אין לו חלק לעולם הבא, היינו שעושה בהן מלאכה ושנוהג בהן מנהג חול באכילה ושתייה שאין נוהג בהן כבוד כראוי, והאי המבזה את המועדות בחולו של מועד קאי דאי בימים טובים פשיטא דאסרי במלאכה. **רש"י והרע"ב אבות פ"ג מ"א ובפרק** ערבי פסחים [ק"ח]. אמר רב ששת משום רבי אלעזר בן עזריה כל המבזה את המועדות כעובד ע"ז דכתיב אלקי מסכה לא תעשה לך, וכתיב בתריה את חג המצות תשמור, ובמס' ביצה [ט"ז], כי חדות ה' היא מעוזכם, אמר רבי יוחנן משום רבי אלעזר ב"ר שמעון, אמר להן הקב"ה לישראל בני לוו עלי ואני פורע.

**בפסיקתא** דרב כהנא [פ' כ"ח] הובא בטור אורח חיים [ס' ת"ט] איתא, כל מזונותיו של אדם קצובין לו מר"ה חוץ ממה שמוציא בשבתות וימים טובים וראשי חודשים וחולו של מועד. וכתב הב"י [שם] דהא דבש"ס דילן [ביצה ט"ז]. איתא רק שבת ויו"ט, היינו דר"ח וחול המועד נכלל בימים טובים.

**ובעל** היראים כתב, צוה הכתוב בפרשת אמור אל הכהנים ביום הראשון מקרא קודש, ותניא בתורת כהנים במה אתה מקדשו במאכל ובמשחה ובכסות נקיה וכתוב ביום השביעי מקרא קודש וכשם שצוה הקב"ה לקדש ראשון ושביעי של פסח, כך צוה לקדש חולו של מועד של פסח, דכתיב אלה מועדי ה' אשר תקראו אותם מקראי קודש.

**שבלי לקט סי' ר"כ, עי' תורת משה פ' יתרו**  
**חייב** אדם לכבד חוה"מ במאכל ובמשחה וכסות נקיה כשאר יו"ט. **מג"א סי' תק"ל סק"א בשם ספר התניא, עי' במשנה ברורה שם בשעה"צ סק"ד**  
**גם** בחול המועד מכסין השולחן דיום טוב מיקרי, והיינו לפרוש מפה יפה על השולחן דרך כבוד להיות מכוסה דרך כבוד כל הלילה כדי להמשיך עליו ברכה מברכת שבת ויו"ט.

**פרמ"ג מש"ז סי' תרל"ט סק"א, כף החיים שם סקי"א**

## מאכלי סוכות

**איתא** בשם האריז"ל דסוכות רומז לשובע שנשפע ללעולם. ונראה לבאר הענין בזה, דאיתא בטור שהמועדים מרמזים נגד האבות, פסח נגד אברהם, שבועות נגד יצחק, סוכות נגד יעקב דכתיב ויעקב נסע סכותה, ויעקב אבינו היה הראשון שהתפלל שיתן לו השי"ת לחם לאכול ובגד ללבוש לכן מרמז סוכות לשובע שיהא נגד יעקב אבינו ע"ה.

**ועוד** איתא בתוס' [ר"ה י"א]. דהמלאכים היו אצל אברהם אבינו בחג הסוכות, ומצינו שאברהם אבינו אמר להמלאכים ואקחה פת לחם וסעדו לבכם וגו' ואז באכילתם בא השפעה גדולה לעולם, וע"כ רומז סוכות לשובע. הרה"ק מהר"י מבעלזא זי"ע

**עוד** נראה לפרש על פי דברי אא"ז זי"ע הרמז שבתודה היה חמץ ומצה, מצה רומז ליצר טוב והחמץ ליצר הרע ורומז על 'בכל דרכיך דעהו' איך ליחד עניני עולם הזה להקב"ה אדקדז"ל.

**והנה** בגמ' [סוכה כ"ז]. ילפינן ט"ו ט"ו מחג המצות שמחובין לאכול פת בליל סוכות, ואנו רואים שבפסח המצוה דיקא במצה, ובסוכות המצוה בחמץ וזה מרמז על שובע בכל דרכיך דעהו, וכתוב [משלי י"ג כ"ה] צדיק אוכל לשובע נפשו א"כ ממילא סוכות מרמז על שובע והשי"ת יעזור שיהי שובע גדול לכל ישראל אמן.

## חלות לכבוד סוכות

**המנהג** [בבעלזא] לאפות לכבוד חג הסוכות חלות רגילות [ולא עגולות] ככל שבתות השנה. **יש** נוהגים לאפות חלות עגולות ועושין על החלות קשר שנראה כצורת ציפור.

**בציעת** הפת הוא כמו בליל שבת קודש, דהיינו שמכניסין ב' חלות, א' חלקה וא' קלועה, ונותנים הקלועה בצד ימין והחלקה בצד שמאל ובוצעים על החלקה.

## אכילה בסוכה

**לכן** אמר שלמה המלך [קהלת ט' ז'] 'אכול בשמחה לחמך' בחג הסוכות שהוא זמן שמחתינו, 'כי כבר רצה אלקים את מעשיך', ביום הכיפורים שהתענינו לפניו והתוודית וחזרת בתשובה, אתה עתה ברוך ה' מנוקה מעוונות, כמו שאמרו רז"ל במדרש [תנחומא אמור כ"ב] ולקחתם לכם ביום הראשון, וכי ראשון הוא וכו', אלא ראשון לחשבון עונות.

**של"ה הקדוש מס' סוכה, נר מצוה כ"ו**

## אכילה בסוכה מקרי לה'

**בגמרא** [סוכה ט.] כשם שחל שם שמים על החגיגה כך חל שם שמים על הסוכה שנאמר חג הסכת שבעת ימים לה' מה חג לה' אף סוכה לה'. כבר תמנו על מימרא זו וכי מה ס"ד שלא יחול שם שמים על הסוכה שהיא מצוה גדולה עד שיצטרך ללמוד זה מקרא.

**וי"ל** דשלמי חגיגה כולו לבעלים רק האימורין לגבוה, ואפי"ה נתקדשה כל החגיגה, עד שכולה נקראת חגיגה, דהבשר נתקדש ע"י האימורין שהקריבו לגבוה, כן נמי מצות סוכה אף האכילה ושתי' ושינה בסוכה נתקדש ונטהר עד שכולה מקרי לה', ואין חילוק בין לומד בסוכה או אוכל ושותה בסוכה שכולו נקרא לה'.

**דברי שאול**

## שמחת יו"ט

**שמחת** יו"ט איננה בדבר פרטי ביין וכדו', רק היא מצוה כללית בנפש שתהא שמחה, ורק כשיש לו יין ואינו שותהו, הואיל והיין מחזק ומגדיל רגש השמחה הרי מראה בזה שאינו שמח, ולכן שתיית היין מצוה. **גליוני הש"ס פסחים ק"ט.**

## שלא להרבות באכילה בימים הראשונים

**תן** חלק לשבעה וגם לשמונה כי לא תדע מה יהיה רעה על הארץ [קהלת י"א ב'], יתפרש עפימ"ש חז"ל [חולין פ"ג.] ד' פעמים בשנה משחיטין הטבח בעל כרחו, ואחד מהם ערב יו"ט אחרון של חג, וכתבו הראשונים